
Promýšlel formu protestu

Promýšlel formu protestu

17.1.2009, rubrika: HISTORIE, strana: 19

Příbuzní Jana Palacha i jeho kolegové z fakulty uváděli, že neměli o přípravách šokujícího protestu nejmenší tušení. Nedávno však byl objeven dokument, který je zajímavým svědectvím pro pochopení Palachova uvažování a zároveň dokladem, že svůj čin neuskutečnil v okamžitém afektu.

Jan Palach se zúčastnil 6. led -na 1969 schůze vysokoškoláků ve velké aule filozofické fakulty. Na stejný typ sešitového papíru, který o deset dní později použil pro své čtyři poslední dopisy, napsal návrh na obsazení budovy Čs. rozhlasu skupinou studentů. Krátký text adresoval Lubomíru Holečkovi, předsedajícimu schů -ze. Není známo, zda jej Holeček četl a nereagoval, nebo jej nečetl vůbec.

V každém případě byla Palachova výzva založena mezi ostatní listiny ze schůze a ty se dochovaly v pátracím svazku Státní bezpečnosti, která je v rámci nového vyšetřování Palachova činu zabavila v červenci 1970 při prohlídce archívu univerzity. (Text Palachova návrhu je otištěn v publikaci Jan Palach '69.)

Obsadit rozhlas

„Vážený kolego, po delší úvaze jsem se rozhodl sdělit Ti touto formou svůj návrh pro případnou akci studentstva,“ psal Jan Palach Holečkovi. „Za současné situace je jasné, že izolovaná akce studentstva, ať již jde o stávkou či demonstraci, je neúčinná. Je totiž nasnadě, že bez pomoci hromadných sdělovacích prostředků se nemůže vyvolat žádná účinná akce v celonárodním měřítku (např. generální stávka).

Navrhují akci, jež se na první pohled může zdát bláznivá (možná, že bláznivá je). Namísto nějaké demonstrace se mi jeví jako účelnější a efektivnější obsadit rozhlas a vysílat výzvu ke stávce za zrušení cenzury a za Smrkovského (např.). Domnívám se, že k této akci je dnes příznivá atmosféra (Colotka kandidátem za Smrkovského, prohlášení ÚV). Možná, že podruhé se tak příznivá situace nenaskytne. Vlastní akci by mohla provést poměrně malá skupina, a teprve dodatečně by se kolem rozhlasu na pokyn rozhlasu shromáždila masa studentů (nedaleko je budova VŠE s 3000 posluchači).

Jestli se Ti tento návrh bude zdát šilený, tak Tě prosím, aby jsi ho zahodil a nezmiňoval se o něm. V opačném případě dělej, co uznáš za vhodné. Protože nenávídím anonymitu, a abych snížil podezření ohledně provokátérství, píši namísto závěrečné fráze svou adresu. Jan Palach, kolej UK Spořilov 5/6.

P. S. Leden 68 začal shora, leden 69 může začít zdola.“

Pochodeň č.1

Jan Palach se s Lubomírem Holečkem osobně neznal a poprvé se setkali až 19. ledna 1969 v nemocnici, v posledních hodinách Palachova života. Palach zřejmě netušil, zda se jeho návrhem – aby skupina studentů obsadila rozhlas a vyzvala veřejnost ke stávce – někdo zabýval, nicméně své teze o celonárodním odporu a generální stávce zopakoval i v proslulém dopise „Pochodeň č. 1“, který byl nalezen v jeho aktovce u kašny pod Národním muzeem:

„Vzhledem k tomu, že se naše národy ocitly na okraji beznaděje, rozhodli jsme se vyjádřit svůj protest a probudit lid této země následujícím způsobem.

Naše skupina se skládá z dobrovolníků, kteří jsou odhodláni se dát pro naši věc upálit.

Já jsem měl tu čest vylosovat si jednotku, a tak jsem získal právo napsat první dopisy a nastoupit coby první pochodeň. Naše požadavky jsou: 1. okamžité zrušení cenzury, 2. zákaz rozšiřování Zpráv.

Jestliže naše požadavky nebudou splněny do pěti dnů, tj. do 21. ledna 1969 a nevystoupí-li lid s dostatečnou podporou (tj. s časově neomezenou stávkou), vzplanou další pochodně. Pochodeň č. 1

P. S. Vzpomeňte na srpen. V mezinárodní politice se uvolnil prostor pro ČSSR, využijme jej.“

Historik Petr Blažek na stránkách publikace Jan Palach 69 poznamenává, že „Palachův ná -vrh z 6. ledna je nepřímým dokladem toho, že údajná skupina dobrovolníků, jejíž členové se měli v případě nesplnění požadavků postupně upalovat, patrně vůbec neexistovala a byla podle všeho vyfabulována pouze jako nátlakový prostředek pro zvýšení efektu. Těžko si lze totiž představit, že by Palach jako její člen adresoval radikální návrh člověku, kterého vůbec neznal. Návrh rovněž vysvětluje, proč Palach adresoval jeden ze svých posledních dopisů Lubomíru Holečkovi a proč ho těsně před svou smrtí pozval do nemocnice.“